

Huvudman

Lerums kommun
kommun@lerum.se

Beslut

Datum 2025-06-24

Dnr SI 2025:2594

Sida 1 (7)

Ärendet

Tillsyn av kommunal vuxenutbildning i Lerums kommun.

Beslut

Skolinspektionen avslutar ärendet.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån myndighetens risk- och väsentlighetsanalys våren 2025 inlett en tillsyn av kommunal vuxenutbildning i Lerums kommun genom tillsyn av utbildningsanordnaren ABF Vux. Tillsynen är inriktad mot distansutbildning på gymnasial nivå. Skolinspektionen har i tillsynen kontrollerat om nämnda utbildning följer gällande bestämmelser om utbildning och undervisning, om de ansvariga och verksamma vid skolenheten arbetar för att skapa förutsättningar för en trygg utbildningsmiljö för eleverna samt om betygssättning sker i enlighet med gällande bestämmelser. Tillsynen har genomförts den 2 och 4 juni 2025 genom intervjuer med lärare, personal i elevhälsan (två specialpedagoger, en kurator och en studie- och yrkesvägledare), huvudmannens rektor och utbildningsledare samt rektorn och utbildningsledaren hos utbildningsanordnaren. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat informationsinhämtning från huvudmannen, förteckning över undervisande personal och annan personal, planer mot diskriminering och kränkande behandling från huvudmannen och från utbildningsanordnaren, SKA-rapport Lerum 2024, kvalitetsrapport Lerums vuxenutbildning från 2023. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Skolinspektionen redogör först de omständigheter som framkommit i tillsynsutredningen och som ligger till grund för myndighetens bedömning, därefter anges de bestämmelser som tillämpas och slutligen redovisar Skolinspektionen sin bedömning.

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8§ skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att

nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7§ skollagen).

Områden utan konstaterade brister

Utbildning och undervisning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av genomförda intervjuer och dokument som Skolinspektionen tagit del av inför tillsynen framgår att utbildningen hos ABF Vux inom inriktningen distansundervisning på gymnasial nivå bedrivs av legitimerade och behöriga lärare. Lärarna har fungerande samverkansformer, exempelvis ämneslärarlag en gång i månaden, för att diskutera, planera och utvärdera utbildningen. Vidare framgår av tillsynen att undervisningen är anpassad efter varje elev och att varje elev ges stöd och undervisning utifrån sina individuella utbildningsmål, behov och förutsättningar.

Kartläggning av elevernas behov börjar när kommunens studie- och yrkesvägledare vid antagning uppmärksammar de elever som kan vara i behov av stöd. Sådana elever erbjuds ett personligt samtal på plats, eller digitalt, som kan resultera i ett konstaterande att eleverna exempelvis är i behov av en kurs i studieteknik. Om det under samtalet framkommer att eleven är i behov av stöd kopplas alltid kommunens specialpedagog in. Denne kan exempelvis se till att studietakten eller datum på prov ändras så att det passar eleven. Det kan likväl vara aktuellt med förlängning av kurser, inläsningstjänster och anpassningar av nationella prov. Kommunens specialpedagog träffar varannan vecka elevsamordnaren och lärare från ABF Vux för att bland annat gå igenom vilka elever som ska läsa studieteknikskursen på kommunens lärcenter. Där finns flera lärare med olika ämnesbakgrund som kan stötta eleverna. Extra anpassningar, som en elev har, dokumenteras i ett administrativt system där specialpedagogen skriver in det som undervisande lärare behöver ta del av.

Kommunen säkerställer att en individuell studieplan upprättas för varje elev och den finns i ett administrativt system som används av Lerums kommun. Studieplanen revideras vid behov och revideringen kan exempelvis handla om studietakt eller studieform. På ABF Vux fyller alla elever även i sina pedagogiska planeringar, en pedagogisk planering per kurs som de läser. Den fungerar som ett verktyg för läraren att lära känna sina elever bättre och anpassa undervisningen utifrån elevens behov, förutsättningar och eventuella svårigheter. Det är den undervisande lärarens uppdrag att läsa det eleverna har skrivit i sin pedagogiska planering och stötta eleverna på ett adekvat sätt. Vidare kan eleverna revidera sin pedagogiska planering. Då får lärarna en digital avisering och det åligger läraren att göra anpassningar utifrån elevernas behov.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår bland annat att målen för den kommunala vuxenutbildningen är att vuxna ska stödjas och stimuleras i sitt lärande, vuxna ska ges möjlighet att utveckla sina kunskaper och sin kompetens i syfte att stärka sin ställning i arbets- och samhällslivet samt att främja sin personliga utveckling, den ska ge en god grund för elevernas fortsatta utbildning, och den ska utgöra en bas för den nationella och regionala kompetensförsörjningen till arbetslivet. Utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar (20 kap 2 § skollagen).

Vidare anges i skollagen att om det inom ramen för undervisning, genom användning av ett nationellt bedömningsstöd, resultatet på ett nationellt prov eller uppgifter från lärare, övrig skolpersonal eller eleven eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att uppfylla de betygskriterier som minst ska uppfyllas, och inte annat följer av 3 kap. 7 §, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen. Stödet ska ges med utgångspunkt i elevens utbildning i dess helhet, om det inte är uppenbart obehövt (3 kap. 5 § skollagen).

Därtill anges det i läroplanen för vuxenutbildningen att det är vuxenutbildningens ansvar att varje elev får stöd och undervisning utifrån sina individuella utbildningsmål, behov och förutsättningar. Det finns också olika vägar att nå målen. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen. Därför kan till exempel undervisning, vägledning eller validering aldrig utformas lika för alla. Skolväsendet har ett särskilt ansvar för elever med funktionsnedsättning (1. Likvärdig utbildning och 2.1 Kunskaper Lvux 12).

Det anges även i skollagen att hemkommunen ansvarar för att en individuell studieplan upprättas för varje elev och att planen ska innehålla uppgifter om den enskildes utbildningsmål och planerad omfattning av studierna. Den individuella studieplanen ska utarbetas i samverkan med eleven. Eleven ska i samband med utarbetandet erbjudas studie- och yrkesvägledning. Planen ska upprättas i nära anslutning till antagningen och ska vid behov revideras. (20 kap. 8 a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom området utbildning och undervisning. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Arbete med att skapa trygghet och studiero

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av genomförda intervjuer och av de dokument som Skolinspektionen tagit del av inför tillsynen framgår att det bedrivs ett förebyggande arbete för trygghet på ABF Vux, distansutbildning på gymnasial nivå. De som arbetar i verksamheten motverkar kränkande behandling av elever och känner till hur de ska agera om en elev utsätts för kränkande behandling. Vidare framgår av tillsynen att huvudmannen varje år upprättar en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Därutöver visar tillsynen att eleverna har forum för att behandla frågor av betydelse för sin utbildning.

Av informationsinhämtningen inför Skolinspektionens tillsynsbesök framgår, vilket bekräftas under intervjuer, att planen mot kränkande behandling/likabehandlingsplanen är inkluderad i kurspaketet i lärplattformen. Eleven behöver både se filmen och läsa igenom dokumentet för att intyga att hen är införstådd med innehållet för att kunna gå vidare i de olika modulerna. Såväl ABF Vux som Lerums kommun har en plan mot kränkande behandling som eleverna tar del av via lärplattformen eller via webbplatsen. ABF Vux har skolans regler för distansutbildning, exempelvis att ha sin mikrofon avstängd vid genomgång, ha rätt att kameran är avslagen i klassrumssituation men måste ha kameran på vid prov. Av intervjuerna framkommer att det finns rutindokument som gör att såväl elever som personal ska vara införstådda med hur de ska gå tillväga vid misstänkt kränkande behandling eller diskriminering. Det har dock inte inkommit några anmälningar om kränkande behandling för elever som tillhör Lerums kommun. Däremot har det inkommit klagomål om utbildningen vilket hanteras enligt framtagna rutiner hos ABF Vux.

Lärarna uppger i intervju att eleverna fyller i kursutvärderingar i slutet av varje kurs och där tas det även upp frågor om elevernas upplevelser av trygghet och studiero. Rektorn på ABF Vux berättar dock att svarsfrekvensen på kursutvärderingar, efter att kursen är slut, är låg och därför kommer ABF Vux inkludera kursutvärderingen i de olika moduler som finns i lärplattformen. Om eleverna inte svarar på kursutvärderingen kommer man inte vidare till nästa modul. Kommunen har trygghetsenkäter som skickas ut till eleverna som även täcker frågor om trygghet och studiero. Tidigare inkluderades bara ja och nej frågor i dessa enkäten men nu har man utökat med att få skriva fria kommentarer, för att fånga upp det som man kan inte fånga upp annars. Resultaten delges till ABF Vux.

Det finns ett studerandesamråd för eleverna där huvudmannens rektor också deltar i för att ta reda på elevernas åsikter om bland annat trygghet och studiero. Huvudmannens rektor och utbildningsledare påminner ABF Vux elever om studerandesamråd och dessa sker både på plats och på distans. Sist så var det ett fåtal elever som deltog. De svarade bland annat på hur det har gått med studierna, hur trygghet och studiero fungerar. Studerandesamråd sker två gånger per år och rektorn i Lerums kommun

uppgger att det är väldigt givande när elever kommer då de kan komma med utvecklande synpunkter och komma med konstruktiva förslag.

Rättslig reglering

I skollagen anges att alla elever ska tillförsäkras en skolmiljö där utbildningen präglas av trygghet och studiero. Huvudmannen ska säkerställa att det på skolenheten bedrivs ett förebyggande arbete som syftar till att skapa trygghet och studiero (5 kap. 3 § första och andra stycket skollagen).

Av skollagen framgår bland annat att utbildningen ska utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Var och en som verkar inom utbildningen ska främja de mänskliga rättigheterna och aktivt motverka alla former av kränkande behandling (1 kap. 5 § skollagen).

Det anges även i skollagen att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande årsplan (6 kap. 7 och 8 §§ skollagen).

Därtill anges i skollagen att eleverna ska ha tillgång till forum för samråd som behandlar frågor som är viktiga för verksamheten och som kan ha betydelse för eleverna (4 kap. 13 § skollagen).

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom området trygghet och studiero. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Betygssättning, betyg och intyg

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av genomförda intervjuer och av dokument som Skolinspektionen tagit del av inför tillsynen framgår att lärarna på ABF Vux, distansutbildning på gymnasial nivå gör en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för kursen och sätter betyg som motsvarar elevens kunskaper. Av tillsynen framgår vidare att betyg sätts på varje avslutad kurs och om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper i en kurs sätts inte betyg på kursen.

Lärarna uppger att de i lärplattformen ser om eleverna har tagit del av hela kursens innehåll då kursen är indelad i moduler och eleven måste göra tester för att låsa upp nästa modul. Lärarna tar i sin betygssättning även hänsyn till sådana kunskaper som eleverna kan ha införskaffats sig på annat sätt än via utbildningen, till exempel genom validering. Både prövning och validering förekommer och det finns fungerade rutiner för hur detta ska gå till. Rektorn på ABF Vux uppger att de skulle kunna använda sig av gymnasiets lokaler i fall de erbjuder kurser där praktiska moment finns. Vidare berättar rektorn på ABF Vux att lärarna har digitaliserat praktiska moment genom att eleverna kan filma sig själva när de utför olika laborationer och sedan skicka en labbrapport till läraren för bedömning. Rektorn från Lerums kommun uppger att det är få elever som läser naturvetenskapliga kurser på distans och ABF Vux har inte behövt använda sig av salarna på gymnasieskolan.

Lärarna uppger vidare att betyg sätts när eleverna har ett kursavslut och att det är den undervisande läraren som sätter betyget, något som också framgår av den utskickade dokumentationen från kommunen. Om underlaget är otillräckligt för ett godkänt betyg blir det ett F-betyg. Lärarna och rektorn på ABF Vux uppger att streck används om det saknas underlag för betygsättning, men med tanke på att elever avbryts från studierna efter 21 dagars inaktivitet då används streck väldigt sällan. Preparandkurser finns i vissa kurser och intyget, efter genomgången kurs, utfärdas av Lerums kommun. Rektorn från Lerums kommun uppger vidare att det finns rutiner för utfärdandet av intyg och detta görs efter att ABF Vux har inkommit med underlag. Då skriver rektorn under och utfärdar intyget. Det förekommer dock inte ofta i allmänna ämnena, oftare på sammanhållna utbildningar och i svenska för invandrare.

Rättslig reglering

I skollagen anges att betyg ska sättas på varje avslutad kurs och efter genomfört gymnasiearbete (3 kap. 25 §). Vidare anges det att betyg på kurser i utbildning på gymnasial nivå ska grundas på en bedömning av elevens kunskaper i förhållande till såväl uppställda kunskapsmål i ämnesplaner som kunskapskrav (3 kap. 27 §).

I 20 kap. 37 § skollagen anges vidare att läraren vid betygssättningen i ett ämne inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå eller kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på gymnasial nivå ska göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. I paragrafen anges också att samtliga kriterier för betyget E ska vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg (4 kap. 9 § förordningen om vuxenutbildning). I förordningen om vuxenutbildning (4 kap. 8 §) anges att som betyg på

komvuxarbetet inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå ska någon av beteckningarna E eller F användas. Om en elev har nått målen för komvuxarbetet, ska betyget E användas. I annat fall ska betyget F användas. Betyg på komvuxarbetet inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå ska beslutas av läraren efter att en medbedömare, som har erfarenhet av det kunskaps- eller yrkesområde som komvuxarbetet avser, har yttrat sig.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom området betygssättning, betyg och intyg. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Beslutet är fattat av beslutsfattaren Daniel Talje.

Utredaren Mirzet Tursunovic har varit föredragande i ärendet.

I ärendets slutliga handläggning har även utredaren Alia-Maria Delgado medverkat.